

NOC*NSF Sporttaxonomie

De NOC*NSF sporttaxonomie is een deel van de gezamenlijke taal waarmee we het georganiseerde sportaanbod in Nederland kunnen beschrijven. De sporttaxonomie laat zien wat voor soort sportactiviteiten er in georganiseerd verband worden uitgevoerd.

Door dezelfde begrippen, definities en indeling te gebruiken, zorgen we ervoor dat sportgegevens tussen bonden vergelijkbaar, herbruikbaar en beter uitlegbaar worden. Deze taxonomie biedt een eenduidig overzicht van de georganiseerde sporten in Nederland. De taxonomie wordt generiek opgebouwd en is bruikbaar voor zowel breedte- als topsportdoelinden.

1. Waarom een sporttaxonomie?

De sportsector gebruikt vaak dezelfde woorden op verschillende manieren, of verschillende woorden voor vrijwel hetzelfde begrip. Daardoor ontstaan verschillen in registratie, rapportage en interpretatie. Wat de ene bond als 'discipline' vastlegt, wordt door een andere bond misschien als 'wedstrijdvorm', 'categorie' of 'onderdeel' gezien. Dat maakt het lastig om gegevens goed te vergelijken, te combineren of sectorbreed te analyseren/gebruiken.

De sporttaxonomie brengt hier structuur in aan. Door gezamenlijk af te spreken welke begrippen we gebruiken, wat die inhouden en hoe ze zich tot elkaar verhouden, ontstaat een gedeelde taal voor de sport die relevant is op koepelniveau. Dat helpt om vergelijkbare gegevens ook werkelijk vergelijkbaar te maken en voorkomt dat verschillende registraties eigenlijk hetzelfde bedoelen, maar toch anders worden vastgelegd.

De meerwaarde zit niet alleen in uniformiteit, maar ook in bruikbaarheid. Een heldere taxonomie ondersteunt consistente datavastlegging, betere uitwisseling tussen systemen en meer eenduidige rapportages. Daarmee ontstaat een gestandaardiseerde indeling voor sectorbrede registratie en uitwisseling.

2. Wat is een sporttaxonomie?

Onder een sporttaxonomie verstaan we een gestandaardiseerde hiërarchische indeling van begrippen die elk voor zich een set (steeds specifiekere) regels beschrijven. Binnen de sporttaxonomie werken we met een vaste opbouw:

sport > discipline > vorm > (vormklasse)

Die opbouw helpt om sporten stap voor stap specifiekere te beschrijven:

- **Sport:** de overkoepelende sportsoort in de context van de sporttaxonomie
- **Discipline:** een inhoudelijk samenhangend en herkenbaar deelgebied binnen een sport, waarbinnen meerdere vormen kunnen bestaan. Disciplines die onder een bepaalde sport vallen, delen dezelfde eigenschappen van die sport.
- **Vorm:** Een vorm is een specifiekere, onderliggend onderdeel binnen een discipline dat in regels, uitvoering, wedstrijdrichting of prestatie logica onderscheidend is. Vormen die onder een bepaalde discipline vallen, delen alle eigenschappen van die discipline.

- **Vormklasse:** Een optioneel attribuut dat direct aan een specifieke vorm is gelieerd. De vormklasse verstrekt informatie die niet via een gestandaardiseerd kenmerk kan worden geuit.

Een taxonomie is dus meer dan alleen een lijst met termen. Het is een afgesproken structuur waarin ieder begrip een vaste plek heeft en waarin duidelijk is wat bovenliggend en onderliggend is. In formele termen is een taxonomie een hiërarchisch geordende, gecontroleerde woordenlijst waar betekenis aan hangt.

Een voorbeeld in deze opmaak is

**zwemsport > wedstrijdzwemmen > schoolslag >
kortebaan**

Hier is 'zwemsport' de sport, 'wedstrijdzwemmen' de discipline en 'schoolslag' de vorm. 'Kortebaan' is de vormklasse die zegt dat de vorm schoolslag voorkomt in een 25-meter bad. Een andere vorm van wedstrijdzwemmen is 'vlinderslag'. 'Schoolslag' en 'vlinderslag' verschillen op een bepaalde manier onderling van elkaar (namelijk in de te maken beweging), maar delen wel een of meer eigenschappen die bij 'wedstrijdzwemmen' horen (bijvoorbeeld dat je wint door de snelste tijd te zwemmen; vergelijk met 'schoonspringen>platform' waar 'tijd' geen criterium is om te winnen. De vorm 'Platform' valt dus onder een andere discipline).

3. De beschrijving van een sportactiviteit

Een belangrijk uitgangspunt van de sporttaxonomie is dat deze beschrijft wat een sportvorm is, niet voor wie of onder welke voorwaarden een sportvorm als activiteit wordt uitgevoerd.

Relevante zaken die nodig zijn om een sportactiviteit in de werkelijkheid te kunnen beschrijven zoals de toevoeging van een leeftijds- of geslachtscategorie of afstand, maken daarom geen deel uit van de verticale taxonomie, maar worden als horizontale kenmerken (attributen) gecombineerd met de vorm. Op deze manier creëren we een 'sportactiviteitstype' dat een activiteit typeert (bijvoorbeeld: "wielersport>baanwielrennen>sprint | Vrouwen | <18"). Aan zo'n *sportactiviteitstype* kun je dan weer een status van bijvoorbeeld 'olympisch actief' hangen ("zwemmen>wedstrijdzwemmen>rugcrawl | langebaan | 100m | mannen" is olympisch op de OS 2028"). De taxonomische aspecten zeggen iets over het gereguleerde bestaan van een sportvorm, de kenmerken zijn hulpmiddelen om het voorkomen van die sportvorm te laten zien. Als voorbeeld:

- sport: wielrennen
- discipline: baanwielrennen
- vorm: sprint
- attribuut: leeftijdscategorie
  - attribuutwaarde → U18
- attribuut: geslachtscategorie
  - attribuutwaarde → vrouwen
- sportactiviteitstype: wielrennen>baanwielrennen>sprint | vrouwen | U18

4. Wat hebben bonden aan een sporttaxonomie?

Voor bonden levert de sporttaxonomie vooral duidelijkheid en consistentie op. Zij krijgen een uniforme manier om hun sportaanbod te beschrijven, zonder dat iedere bond zelf definities en indelingen hoeft uit te vinden. Dat maakt de registratie niet alleen beter uitlegbaar, maar ook makkelijker overdraagbaar naar andere partijen, systemen en rapportages.

Voor bonden betekent dit concreet:

- betere vergelijkbaarheid met andere bonden;
- hogere datakwaliteit;
- eenvoudiger onderhoud van definities;
- een steviger basis voor analyses, beleid en digitale uitwisseling.

Daarnaast helpt de sporttaxonomie om een aantal processen te optimaliseren en standaardiseren, denk bijvoorbeeld aan:

- De sporttaxonomie maakt het mogelijk dat er een gestandaardiseerde manier ontstaat voor het beschrijven van sportaanbod, wat op allerlei verschillende platformen toegepast kan worden.
- Gestandaardiseerde sportindeling voor websites, campagnes en sport.nl.
- Rapportage op sport- en disciplineniveau over binnenkomende vragen bij Sport Support, dit zorgt voor een betere feedback-loop richting bonden.
- Consistente benamingen tussen CRM (coachregistraties) en Verdelen Middelen Sport (topsportfinanciering) voor betere rapportage over de topsportketen per sport en discipline.
- Zichtbaar maken van geschikt sportaanbod voor doelgroepen, zodat zorgprofessionals via sport.nl passend aanbod kunnen vinden.
- Gestructureerde sporttaxonomie in de topsport evenementenmonitor zorgt voor eenduidigheid in de afstemming en financieringsstromen vanuit VWS.

5. Termen

Hieronder worden de verschillende begrippen uitgelegd. Deze begrippen zijn alleen geldig binnen de context van de sporttaxonomie.

Term	Beschrijving	Voorbeeld
Sport	Een sport is de hoogste inhoudelijke eenheid in de taxonomie: de overkoepelende sportsoort waarbinnen disciplines en vormen kunnen bestaan. De eigenschappen van een sport gelden voor alle onderliggende categorieën.	Atletiek, wielersport, zwemsport
Discipline	Een discipline is een inhoudelijk afgebakend subonderdeel van een sport. Een discipline groepeerde vormen die inhoudelijk bij elkaar horen.	Binnen wielersport: wegwielrennen, baanwielrennen, BMX.

Vorm	Een vorm is het meest specifieke inhoudelijke niveau in de taxonomie waarop sportbeoefening, wedstrijdonderdelen of prestatiedomeinen worden onderscheiden. Een vorm is een subcategorie van een discipline.	Binnen baanwielrennen: sprint, keirin. Binnen wegwielrennen: individuele tijdrit, rit in lijn.
Vormklasse	Optioneel attribuut van een sportvorm dat niet via een ander attribuut kan worden vastgesteld en die specifiek is voor die sportvorm.	Binnen duikplank: 1m, 3m Binnen karten sprint: DD2, KZ2. Binnen schoolslag: kortebaam, langebaam
Attribuut (Kenmerk)	Met een attribuut (ook wel: 'kenmerk') kan een vorm(klasse) nader worden gespecificeerd, zonder dat er een nieuwe vorm ontstaat.	<ul style="list-style-type: none"> • geslachtscategorie • leeftijdscategorie • gewichtsklasse • handicapcategorie • afstand/duur
Attribuutwaarde	Een attribuutwaarde is de concrete invulling van een kenmerk/attribuut.	Binnen het attribuut geslachtscategorie: dames, heren, gemengd, open. Binnen het attribuut leeftijdscategorie: <15, <17, >50
Sportactiviteitstype	Een sportactiviteitstype is een combinatie van een vorm(klasse) en nul of meer attribuutwaarden.	Binnen de sport wielrennen en de discipline baanwielrennen bestaat de vorm keirin. Deze kan door mannen onder 15 jaar worden uitgevoerd: het sportactiviteitstype luidt dan: "keirin mannen <15"
Label	Een label is een toepassing van het sportactiviteitstype. Aan "Zwemsport > Wedstrijdzwemmen > Schoolslog > Langebaan vrouwen 100m" kan het label "Olympisch" worden gehangen zolang dat type op de OS wordt uitgevoerd.	Olympisch, Paralympisch, geschikt voor mensen met Parkinson, geschikt voor schoolsportdagen...

5.1. Relatie tussen begrippen

Voor de sporttaxonomie is het nuttig om de relaties expliciet te maken. Daarbij geldt de volgende beslisregel: het voorkomen van een instantie van een discipline of vorm bestaat alleen als het inhoudelijk onderscheid maakt in de sport zelf. Beschrijft het begrip vooral voor wie, onder welke

voorwaarden, of in welke categorie iets plaatsvindt, dan is het waarschijnlijk een attribuut en geen taxonomisch niveau. Relaties tussen de verschillende termen:

- een sport kent nul of meer disciplines
- een discipline behoort tot een sport
- een discipline heeft nul of meer vormen
- een vorm behoort tot een discipline
- een sportvormklasse is een optionele specificatie van een sportvorm die niet via een ander attribuut kan worden vastgesteld en die specifiek is voor die sportvorm
- een vorm gecombineerd met nul of meer attributen is een 'sportactiviteitstype'
- met een sportactiviteitstype (hieronder schuingedrukt) kun je een deel van een sportactiviteit in de werkelijkheid beschrijven: "*de ½ finale baanwielrennen>omnium voor vrouwen op het wereldkampioenschap 2026*".
- Niet elke sport hoeft in de praktijk alle drie de niveaus uitgewerkt te hebben. Als voor een sport geen zinvol disciplineniveau of vormniveau onderscheidbaar is, mag registratie plaatsvinden op het hoogst beschikbare inhoudelijk betekenisvolle niveau. Daarbij blijft de logica van de taxonomie leidend.

6. Vervolgstappen

We vragen de bonden om samen met NOC*NSF een template te vullen met hun bestaande sportaanbod, en dit volledig en consequent te beschrijven. Dat betekent dat vergelijkbare situaties op vergelijkbare wijze worden vastgelegd. De centrale vraag is steeds:

1. Is dit element een sport, discipline of vorm?
2. Is dit element een inhoudelijk onderdeel van de sport, of slechts een attribuut van een sportactiviteitstype?
3. Gebruiken we hiervoor een term die ook voor andere bonden begrijpelijk en vergelijkbaar is?

Dit is een eenmalige exercitie. Na deze 'full load' zullen we, wanneer de taxonomie geïstitutionaliseerd is, periodiek aan een bond vragen of de eerder opgegeven taxonomie nog overeenkomt met het huidige aanbod. De noodzaak tot actualiteit hangt af van de eisen van de toepassingen die gebruik maken van de taxonomie.

Zo bouwen we gezamenlijk aan een sporttaxonomie die niet alleen voor één bond werkt, maar voor de hele sportsector.